EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2023.5.24.
COM(2023) 617 final

Ajánlás

A TANÁCS AJÁNLÁSA

Magyarország 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Magyarország 2023. évi konvergenciaprogramját

{SWD(2023) 617 final}

Ajánlás

A TANÁCS AJÁNLÁSA

Magyarország 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Magyarország 2023. évi konvergenciaprogramját

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre[1] és különösen annak 9. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre[2] és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

(1) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt létrehozó (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet[3] 2021. február 19-én hatályba lépett. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást a tagállamoknak, így az Unió által finanszírozott fiskális impulzust biztosít. Az európai szemeszter prioritásaival összhangban hozzájárul a gazdasági és társadalmi helyreállításhoz, valamint fenntartható reformok és beruházások megvalósításához, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása, valamint a tagállamok gazdasági rezilienciájának megerősítése érdekében. Emellett közép- és hosszú távon elősegíti az államháztartás megerősítését, valamint a növekedés és a munkahelyteremtés fellendítését, továbbá hozzájárul az EU-n belüli területi kohézió javításához és a szociális jogok európai pillérének további végrehajtásához. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében az egy-egy tagállamnak nyújtott maximális

[1] HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

[2] HL L 306., 2011.11.23., 25. o.

[3] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

pénzügyi hozzájárulást 2022. június 30-án aktualizálták az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

(2) A Bizottság 2022. november 22-én elfogadta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentést[4], amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2023. évi európai szemeszterét. Az Európai Tanács 2023. március 23-án jóváhagyta a jelentésnek a versenyképes fenntarthatóság négy dimenziójára vonatkozó prioritásait. A Bizottság 2022. november 22-én az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült 2023. évi jelentést is, amelyben Magyarországot azon tagállamok közé sorolta, amelyek tekintetében fennállhat egyensúlyhiány vagy annak kockázata, és amelyek vonatkozásában részletes vizsgálatra van szükség. Emellett a Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, amelyet a Tanács 2023. május 16-án elfogadott, valamint a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását elemző 2023. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is, amelyet a Tanács 2023. március 13-án elfogadott.

(3) Bár az uniós tagállamok gazdaságai figyelemre méltó rezilienciát mutatnak, a geopolitikai környezet továbbra is negatív hatást gyakorol. Miközben az EU határozottan kiáll Ukrajna mellett, az uniós gazdasági és szociálpolitikai stratégia arra összpontosít, hogy rövid távon enyhítse az energiasokkok által a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartásokra és vállalkozásokra gyakorolt negatív hatásokat, valamint hogy középtávon további erőfeszítéseket tegyen a zöld és digitális átállás megvalósítása, a fenntartható és inkluzív növekedés támogatása, a makrogazdasági stabilitás megőrzése és a reziliencia fokozása érdekében. Emellett erős hangsúlyt helyez az EU versenyképességének és termelékenységének növelésére is.

(4) A Bizottság 2023. február 1-jén közleményt[5] adott ki „*A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv: a nulla nettó kibocsátás kora*” címmel, hogy fokozza az uniós nettó zéró ipar versenyképességét és támogassa a klímasemlegességre való gyors átállást. A terv kiegészíti az európai zöld megállapodás és a REPowerEU keretében zajló erőfeszítéseket. Célja, hogy támogatóbb környezet kialakításával biztosítsa az ambiciózus uniós éghajlat-politikai célok eléréséhez szükséges nettó zéró technológiák és termékek uniós gyártási kapacitásának növelését, valamint a kritikus fontosságú nyersanyagokhoz való hozzáférést, többek között a beszerzés diverzifikálása, a tagállamok geológiai erőforrásainak megfelelő kiaknázása és a nyersanyagok újrahasznosításának maximalizálása révén. A terv négy alappillére a kiszámítható és egyszerűsített szabályozási környezet, a forráshoz jutás felgyorsítása, a készségfejlesztés, valamint az ellátási láncok rezilienciáját erősítő nyitott kereskedelem. 2023. március 16-án a Bizottság egy másik közleményt[6] is kiadott „*Az EU hosszú távú versenyképessége: előretekintés a 2030 utáni időszakra*” címmel, amely kilenc egymást erősítő tényezőre építve a növekedést ösztönző szabályozási keret kialakítására irányul. A közlemény szakpolitikai prioritásokat határoz meg, amelyek az EU és tagállamai hosszú távú versenyképességét szolgáló szerkezeti javulás biztosítására, megfelelően célzott beruházásokra, valamint szabályozási intézkedésekre irányulnak. A lejjebb megfogalmazott ajánlások segítenek e prioritások kezelésében.

---

4 COM(2022) 780 final.
5 COM(2023) 62 final.
6 COM(2023) 168 final.

(5) 2023-ban a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtásához igazodóan fejlődik tovább. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes körű végrehajtása változatlanul elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek az elmúlt években kiadott releváns országspecifikus ajánlások összességét vagy jelentős részét érintik. A 2019., 2020. és 2022. évi országspecifikus ajánlások ugyanúgy relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében is.

(6) A 2023. február 27-én elfogadott REPowerEU-rendelet[7] célja, hogy gyorsan megszűnjön az Unió függősége az orosz fosszilis tüzelőanyagok behozatalától. Ez hozzá fog járulni az energiabiztonsághoz és az EU energiaellátásának diverzifikálásához, egyúttal segíti a megújuló energiaforrások elterjedését, az energiatárolási kapacitások bővítését és az energiahatékonyság javítását. A rendelet lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy a REPowerEU célkitűzéseinek elérését elősegítő kulcsfontosságú reformok és beruházások finanszírozása érdekében új REPowerEU-fejezettel egészítsék ki nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveiket. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari tervvel összhangban e reformok és beruházások hozzá fognak járulni az uniós nettó zéró ipar versenyképességének fokozásához is, valamint a tagállamok számára 2022-ben és adott esetben 2023-ban kiadott energiapolitikai országspecifikus ajánlások kezeléséhez. A REPowerEU-rendelet a vissza nem térítendő pénzügyi támogatások egy új kategóriáját is bevezeti, amelyet a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztett, energiával kapcsolatos új reformok és beruházások finanszírozására bocsátanak a tagállamok rendelkezésére.

(7) A Bizottság 2023. március 8-án közleményt[8] fogadott el, amelyben költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2024-re azzal a céllal, hogy támogassa a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjainak kidolgozását, és ezáltal erősítse a szakpolitikai koordinációt. A Bizottság emlékeztetett rá, hogy a Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezése 2023 végén deaktiválásra kerül. Elvárása szerint a 2023–2024-re szóló költségvetési politikáknak biztosítaniuk kell az adósság középtávú fenntarthatóságát, valamint fenntartható módon fokozniuk kell a potenciális növekedést. A Bizottság kérésének megfelelően a tagállamoknak a 2023. évi stabilitási és konvergenciaprogramjaikban ismertetniük kell, hogy költségvetési terveik középtávon hogyan biztosítják a GDP 3 %-ában meghatározott hiány-referenciaérték betartását, valamint az államadósság megalapozott és folyamatos csökkentését, illetve az adósság prudens szinten tartását. A Bizottság felszólította a tagállamokat, hogy fokozatosan szüntessék meg a háztartások és a vállalkozások energiaársokkoktól való megvédése érdekében bevezetett nemzeti költségvetési intézkedéseket, kezdve a legkevésbé célzott intézkedésekkel. Jelezte, hogy amennyiben az energiaárak újabb emelkedése miatt szükség lenne a támogatási intézkedések meghosszabbítására, a tagállamoknak ezeket az intézkedéseket a korábbinál sokkal nagyobb mértékben a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartásokra

[7] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az (EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o.).

[8] A Bizottság közleménye a Tanácsnak a 2024. évi költségvetés-politikai iránymutatásról, 2023.3.8., COM(2023) 141 final.

és vállalkozásokra kell összpontosítaniuk. A Bizottság azt javasolta, hogy a költségvetési ajánlásokat az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló közleményében[9] javasoltak szerint számszerűsítsék és differenciálják, és a nettó elsődleges kiadások alapján határozzák meg. Ajánlása szerint a tagállamoknak fenn kell tartaniuk a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét, és gondoskodniuk kell a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból származó források hatékony felhasználásáról, különösen a zöld és digitális átállással, valamint a rezilienciaépítéssel kapcsolatos célokat illetően. A Bizottság jelezte, hogy azt fogja javasolni a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján és a hatályos jogi rendelkezésekkel összhangban – 2024 tavaszán indítsa meg a hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat.

(8) A Bizottság 2023. április 26-án az uniós gazdasági kormányzási szabályok átfogó reformjára irányuló jogalkotási javaslatokat terjesztett elő. A javaslatok központi célkitűzése az államadósság fenntarthatóságának megerősítése, valamint a fenntartható és inkluzív növekedés előmozdítása valamennyi tagállamban reformok és beruházások révén. A javaslatok értelmében a tagállamok nagyobb mozgástérrel rendelkeznének középtávú terveik kialakítása terén, miközben egy újonnan bevezetett szigorúbb végrehajtási rendszer biztosítaná a középtávú költségvetési-strukturális tervekben foglalt kötelezettségvállalások tagállamok általi teljesítését. A jogalkotási munka a tervek szerint 2023-ban lezárul.

(9) Magyarország 2021. május 11-én az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikkének megfelelően a Bizottság az említett rendelet V. mellékletében foglalt értékelési iránymutatásokkal összhangban értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2022. december 15-én elfogadta Magyarország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló határozatát[10]. A részletek folyósításának feltétele, hogy a Bizottság az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban határozatot hozzon arról, hogy Magyarország kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés előfeltétele, hogy a korábbi mérföldkövek és célok terén ne következzen be visszalépés.

(10) Magyarország 2023. május 2-án benyújtotta 2023. évi nemzeti reformprogramját és 2023. évi konvergenciaprogramját, összhangban az 1466/97/EK rendelet 8. cikkének (1) bekezdésével. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két program értékelésére egyidejűleg került sor. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2023. évi nemzeti reformprogram a Magyarország által a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtása terén elért eredményekről készített féléves jelentést is tükrözi.

(11) A Bizottság 2023. május 24-én közzétette a Magyarországra vonatkozó 2023. évi országjelentést[11]. Ebben értékelte Magyarország eredményeit a Tanács által 2019 és 2022 között elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén, és

9 COM(2022) 583 final.

10 A Tanács végrehajtási határozata (2022. december 15.) Magyarország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról (ST 15447/22; ST 15447/22 ADD 1).

11 SWD(2023) 617 final.

áttekintette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Magyarország általi végrehajtását. Ezen elemzés alapján az országjelentés hiányosságokat tárt fel a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívásokkal kapcsolatban, valamint új és kialakulóban lévő kihívásokat azonosított. A jelentés értékelte továbbá a Magyarország által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok elérése, valamint az ENSZ fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért eredményeket.

(12) A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke alapján Magyarország vonatkozásában részletes vizsgálatot végzett, amelynek eredményeit 2023. május 24-én közzétette[12]. Megállapította, hogy Magyarországon makrogazdasági egyensúlyhiány áll fenn. Fokozódtak a nagyon erős árnyomáshoz, valamint a külső és kormányzati finanszírozási igényekhez kapcsolódó sebezhetőségek, amelyek jelentősnek tekinthetők. Az infláció számottevő mértékben emelkedett, és mindeddig nem kezdett láthatóan mérséklődni. Ha az infláció tartósan magas marad, az még inkább aláásná a költség-versenyképességet, és a finanszírozási költségek emelkedéséhez vezethet. Az eleve nagy folyófizetésimérleg-hiány a magasabb energiaárak hatására 2022-ben erőteljesen növekedett, és a rövid távú külső adósság is emelkedett. A folyó fizetési mérleg idei és jövő évi javulása attól függ, hogy a várakozásoknak megfelelően tovább csökkennek-e az energiaárak, de a folyó fizetési mérleg hiánya az előrejelzések szerint ettől függetlenül mind 2023-ban, mind 2024-ben számottevő marad. A gazdaság magas energiaintenzitása fontos tényező a folyó fizetési mérleg dinamikája szempontjából. A költségvetési hiány magas, amit csupán részben magyaráznak a világjárvány és az energiaválságok nyomán hozott szakpolitikai válaszintézkedések, és a gazdaság külső hitelfelvételének nagy részét teszi ki. Az államadósság-ráta a nominális GDP markáns növekedésének köszönhetően csökkent, de ezt veszélybe sodorhatja a gazdasági tevékenység lassulása és a tartósan magas hiány. Az állami hitelfelvételi költségek 2021 óta nőttek, és egyre nagyobb kamatteher nehezedik az államháztartásra, miközben az adósság lejárata még mindig viszonylag alacsony. A lakásárak öt év alatt megduplázódtak, majd az áremelkedés 2022 végén megtorpant. Mindazonáltal nem tűnik túl valószínűnek, hogy a nominális árak számottevően csökkennének, tekintettel a háztartások alacsony eladósodottságára, valamint a jelenlegi magas inflációs környezetre. A szakpolitikai következetlenségek súlyosbították az azonosított sebezhetőségeket. A makrogazdasági politikák hatékony koordinációja és egyértelmű meghatározása, illetve az ezt alátámasztó erős intézményi és szakpolitikai keret alapvető jelentőséggel bír a költségvetési és a külső fenntarthatóság megőrzése, valamint a várakozások megalapozása szempontjából. A Magyarország helyreállítási és rezilienciaépítési tervében foglalt strukturális reformok időben történő és teljes körű végrehajtása várhatóan hozzájárul majd a makrogazdasági sebezhetőségek csökkentéséhez, és középtávon elősegíti a növekedést és a kiigazítást.

(13) Az Eurostat által hitelesített adatok[13] alapján Magyarország GDP-arányos költségvetési hiánya a 2021. évi 7,1 %-ról 2022-ben 6,2 %-ra csökkent, míg a GDP-arányos államadósság a 2021. év végi 76,6 %-ról 2022 végére 73,3 %-ra mérséklődött. A Bizottság 2023. május 24-én az EUMSZ 126. cikkének (3) bekezdése szerinti

[12] SWD(2023) 639 final.

[13] Eurostat – Euromutatók, 47/2023, 2023.4.21.

jelentést[14] adott ki. A jelentés megvizsgálta Magyarország költségvetési helyzetét, mivel a költségvetési hiány 2022-ben meghaladta a Szerződésben a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaértéket. A jelentés megállapította, hogy a hiányra vonatkozó kritérium nem teljesült. 2023. március 8-i közleményével[15] összhangban a Bizottság nem javasolta új túlzotthiány-eljárás megindítását 2023 tavaszán, ugyanakkor jelezte, hogy azt fogja javasolni a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján – 2024 tavaszán indítsa meg a hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat. Magyarországnak ezt figyelembe kell vennie 2023. évi költségvetésének végrehajtása és 2024. évi költségvetésének elkészítése során.

(14) Az államháztartási egyenlegre hatást gyakoroltak az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítése céljából bevezetett költségvetési intézkedések. 2022-ben ilyen bevételcsökkentő intézkedés volt az üzemanyagok jövedéki adójának csökkentése; míg a kiadásnövelő intézkedések közé tartozott a közüzemi vállalkozások kompenzációja a lakossági energiaár-plafon által okozott veszteségekért, valamint az energiaigényes vállalkozások támogatása. Ezen intézkedések költségeit részben ellensúlyozták az energiatermelők és -szolgáltatók rendkívüli bevételeire kivetett új adók, nevezetesen a Brent és az Ural típusú olaj közötti árkülönbözetre kivetett ideiglenes adó, az energiaszolgáltatók bevételeire kivetett ideiglenes adó és a bányajáradékok átmeneti emelése. A Bizottság szerint ezen intézkedések nettó költségvetési terhe 2022-ben a GDP 1,0 %-ára tehető. Az államháztartási egyenlegre ugyancsak hatást gyakorolt a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek ideiglenes védelmének költségvetési terhe, amely 2022-ben a GDP 0,1 %-ára becsülhető. Ugyanakkor a Covid19-cel kapcsolatos ideiglenes veszélyhelyzeti intézkedések GDP-arányos becsült költsége a 2021. évi 1,9 %-ról 2022-ben 0,1 %-ra csökkent.

(15) A Tanács a 2021. június 18-i ajánlásában[16] azt ajánlotta, hogy Magyarország 2022-ben – többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz által biztosított impulzusra támaszkodva – tartsa fenn a támogató költségvetési irányvonalat, és őrizze meg a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét.

(16) A Bizottság becslései szerint a költségvetési irányvonal[17] a Tanács ajánlásával összhangban 2022-ben támogató volt, és a GDP –0,4 %-ának felelt meg. Magyarország a Tanács ajánlásának megfelelően továbbra is támogatta a helyreállítást a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből finanszírozandó beruházások révén. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós forrásokból finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP 1,5 %-át tették ki (míg 2021-ben a GDP 2,1 %-át). E kiadások 2022-es csökkenése annak tudható be, hogy az európai strukturális és beruházási alapok felhasználási rátája visszaesett. A nemzeti finanszírozású beruházások 0,2 százalékpontos restriktív

[14] COM(2023) 631 final, 2023.5.24.

[15] COM(2023) 141 final, 2023.3.8.

[16] A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Magyarország 2021. évi konvergenciaprogramját (HL C 304., 2021.7.29., 78. o.).

[17] A költségvetési irányvonal a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes veszélyhelyzeti intézkedéseket figyelmen kívül hagyva, de a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós forrásokból finanszírozott kiadások figyelembevételével számított elsődleges kiadások (diszkrecionális bevételi intézkedések nélküli) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető. További részletekért lásd a költségvetési statisztikai táblázatokban szereplő 1. háttérmagyarázatot.

hatást gyakoroltak a költségvetési irányvonalra[18]. Magyarország tehát nem tartotta fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét, ami nincs összhangban a tanácsi ajánlással. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedése 0,6 százalékpontos restriktív hatást gyakorolt a költségvetési irányvonalra. Magyarország tehát kellő mértékben korlátozta a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.

(17) A konvergenciaprogram költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv optimista. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2023-ban 1,5 %-kal, 2024-ben pedig 4,0 %-kal nő. Összehasonlításképpen: a Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése alacsonyabb, 2023-ban 0,5 %-os, 2024-ben pedig 2,8%-os reál-GDP-növekedést vetít előre, ami elsősorban annak tudható be, hogy a nominális bérek alacsonyabb várt növekedésére és a némileg magasabb munkanélküliségi rátára tekintettel a Bizottság a magánfogyasztás visszafogottabb növekedésével számol. A Bizottság emellett a kormányzati fogyasztás és a nettó export tekintetében is mérsékeltebb növekedést prognosztizál. A Bizottság előrejelzése szerint a nominális GDP az előrejelzés távlatában mérsékeltebben fog növekedni, az alacsonyabb várható GDP-növekedés és a GDP-deflátor miatt.

(18) A 2023. évi konvergenciaprogram szerint a kormány arra számít, hogy a költségvetési hiány 2023-ban a GDP 3,9 %-ára csökken. A 2023-ra várt csökkenés főként a magas inflációra, valamint az ideiglenes extraprofit- és ágazati adókra visszavezethető magasabb adóbevételeket tükrözi, amelyek a becslések szerint 2023-ban a GDP 1,5 %-át teszik ki. A konvergenciaprogram szerint a GDP-arányos államadósság a 2022 végi 73,3 %-ról 2023 végére várhatóan 69,7 %-ra mérséklődik. A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 4,0 %-ának megfelelő költségvetési hiányt valószínűsít. Ez összhangban van a konvergenciaprogram hiány-előrejelzésével. A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése magasabb, 70,7 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2023 végére. A különbség a Bizottság előrejelzésében szereplő alacsonyabb GDP-növekedésnek és a GDP-deflátornak tudható be.

(19) A 2023. évi államháztartási egyenleget várhatóan továbbra is befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése céljából hozott intézkedések. Ezek közé tartoznak a 2022-ben meghosszabbított intézkedések, különösen a következők: a közüzemi vállalkozások kompenzációja a lakossági energiaár-plafon által okozott veszteségekért, valamint az energiaigényes vállalkozások támogatása. Ezen intézkedések költségét továbbra is részben ellensúlyozzák az energiaszolgáltatók rendkívüli bevételeire kivetett adók. E bevételeket figyelembe véve a Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése szerint a támogatási intézkedések nettó költségvetési terhe 2023-ban a GDP 1,2 %-ának felel meg[19]. Úgy tűnik, hogy a 2023-as intézkedések nem irányulnak célzottan a legkiszolgáltatottabb helyzetben lévő háztartásokra vagy vállalkozásokra, és a legtöbbjük nem teljes mértékben őrzi meg az energiakereslet csökkentésére és az energiahatékonyság növelésére irányuló árjelzést. Ebből adódóan a 2023-ra vonatkozó ajánlásnak való megfelelés értékelése során semmilyen célzott támogatási intézkedést nem kell figyelembe venni.

---

[18] Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások GDP-arányosan 1,7 százalékpontos expanzív hatást gyakoroltak, ami főként egy államháztartási körbe sorolt különleges jogalany földgázkészlet-beszerzésére vezethető vissza.

[19] Az adatok az említett intézkedések éves költségvetési terhének szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

(20) A Tanács 2022. július 12-i ajánlása[20] szerint Magyarországnak 2023-ban biztosítania kell, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal[21], figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknek nyújtott ideiglenes és célzott támogatás fenntartását. Magyarországnak készen kell állnia arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Magyarország részére egyebek mellett azt az ajánlást is megfogalmazták, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és más uniós források felhasználásával fokozza a zöld és digitális átállásra, illetve a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat.

(21) A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése szerint 2023-ban a költségvetési irányvonal restriktív lesz (a GDP +4,2 %-a), magas inflációs környezetben. 2022-ben a költségvetési irányvonal expanzív volt (a GDP –0,4 %-a). A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint a GDP 2,2 %-ának megfelelő restriktív hatást gyakorol a költségvetési irányvonalra. Következésképpen a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban van a Tanács ajánlásával. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós forrásokból finanszírozott kiadások 2023-ban várhatóan a GDP 2,3 %-át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 0,6 százalékpontos restriktív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra. [22] Magyarország tehát addicionális beruházásokat kíván finanszírozni a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós forrásokból, bár az előrejelzések szerint nem fogja fenntartani a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. Magyarország azt tervezi, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós forrásokból fogja finanszírozni a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, például a villamosenergia-hálózat fejlesztését, az elővárosi vasutak korszerűsítését, a lakossági napelemes rendszerek használatának támogatását, laptopok biztosítását az általános iskolák felső tagozatos tanulóinak, valamint az egészségügy digitalizációját.

(22) A konvergenciaprogram szerint az államháztartási hiány 2024-ben várhatóan a GDP 2,9 %-ára csökken. A 2024-re várt csökkenés főként a GDP-arányos államháztartási kiadások jelentős szűkülését tükrözi, különösen a bruttó állóeszköz-felhalmozás, a folyó termelőfelhasználás és a munkavállalói jövedelmek tekintetében. A program azzal számol, hogy a GDP-arányos államadósság 2024 végére 66,7 %-ra csökken. Az előrejelzés zárónapján ismert gazdaságpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése 2024-ben a GDP 4,4 %-ának megfelelő költségvetési hiányt valószínűsít. Ez magasabb a programban előre jelzett hiánynál, elsősorban azért, mert – a közelmúltbeli tendenciákkal összhangban – magasabb a bruttó állóeszköz-

[20] A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Magyarország 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Magyarország 2022. évi konvergenciaprogramját, HL C 334/17., 2022.7.12., 136. o.

[21] A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése alapján Magyarország esetében a potenciális kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) növekedése, amelyet a költségvetési irányvonal meghatározásához használnak, nominális értéken 16,6 %-ra tehető.

[22] Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 2,2 százalékpontos restriktív hatást gyakorolnak. Az egyéb tőkekiadások 2023. évi jelentős visszaesése egy államháztartási körbe sorolt különleges jogalany 2022. évi földgázkészlet-beszerzésére vezethető vissza.

felhalmozásra fordított kiadások előre jelzett szintje, valamint az elhúzódó inflációs nyomás miatt nagyobb a folyó termelőfelhasználás. A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése magasabb, 71,1 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2024 végére.

(23) A konvergenciaprogram egyes energiatámogatási intézkedések fokozatos megszüntetésével számol 2024-ben. A Bizottság jelenlegi számításai szerint az energiatámogatási intézkedések nettó költsége 2024-ben a GDP 0,4 %-a lesz, szemben a 2023. évi 1,2 %-kal. Ezek a becslések azon a feltételezésen alapulnak, hogy az energiaárak nem fognak tovább emelkedni. Úgy tűnik, hogy a jelenlegi tervek szerint 2024-ben is érvényben maradó energiatámogatási intézkedések nem irányulnak célzottan a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartásokra vagy vállalkozásokra. Emellett nem őrzik meg teljes mértékben az energiakereslet csökkentésére és az energiahatékonyság növelésére irányuló árjelzést.

(24) Az 1466/97/EK tanácsi rendelet értelmében a középtávú költségvetési célkitűzés teljesítése érdekében a strukturális költségvetési egyenlegre vonatkozó megfelelő éves javulást kell elérni, a GDP 0,5 %-át véve viszonyítási alapul[23]. Figyelembe véve a költségvetés fenntarthatóságával kapcsolatos megfontolásokat[24], valamint azt, hogy a hiányt a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaérték alá kell csökkenteni, helyénvaló lenne 2024-ben legalább a GDP 0,5 %-ának megfelelő mértékben javítani a strukturális egyenleget. E javulás biztosítása érdekében a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások[25] növekedése 2024-ben nem haladhatja meg a 4,4 %-ot, amint azt ez az ajánlás is tükrözi. Ez szintén hozzá fog járulni egyrészt a maginfláció csökkentéséhez, amely jelenleg jóval meghaladja az uniós átlagot, és hosszabb távon ronthatja a versenyképességet, másrészt pedig a külső pozíció megőrzéséhez.

Ugyanakkor a fennmaradó (a Bizottság jelenlegi becslése szerint 2023-ban a GDP 1,2 %-ának megfelelő) energiatámogatási intézkedéseket fokozatosan meg kell szüntetni, az energiapiaci fejleményekhez igazodva és a legkevésbé célzott intézkedésekkel kezdve, majd az ebből eredő megtakarításokat a költségvetési hiány csökkentésére kell felhasználni. A Bizottság becslései alapján ennek nyomán a 2024-re ajánlottnál kisebb mértékben növekednének a nettó elsődleges kiadások.

(25) A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése szerint a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások változatlan politika mellett 2024-ben 7,0 %-kal fognak emelkedni, ami meghaladja az ajánlott mértéket. A Bizottság által előre jelzett kiigazítás elmarad az energiatámogatási intézkedések teljes megszüntetéséből származó megtakarítástól, ami a folyó termelőfelhasználásra és a bruttó állóeszköz-felhalmozásra fordított magasabb kiadásoknak, valamint az ideiglenes extraprofit- és ágazati adók várható kivezetésének tudható be.

---

[23] Vö. az 1466/97/EK tanácsi rendelet 5. cikkével, amely szintén a GDP több mint 0,5 %-át kitevő kiigazítást ír elő azon tagállamok esetében, amelyek a GDP 60 %-a feletti adósságszinttel vagy kifejezett adósságfenntarthatósági kockázattal rendelkeznek.

[24] A Bizottság becslése szerint Magyarországnak évente átlagosan 0,9 százalékponttal kellene növelnie a GDP-arányos strukturális elsődleges egyenlegét ahhoz, hogy megalapozott adósságcsökkentést érjen el, vagy biztosítsa, hogy az államadósság középtávon prudens szinten maradjon. Ez a becslés a Bizottság 2022. őszi előrejelzésén alapul. Kiindulópontja a 2024. évi költségvetési hiányra, illetve államadósságra vonatkozó, az energiatámogatási intézkedések 2024-es megszüntetését feltételező előrejelzés.

[25] A nettó elsődleges kiadás a diszkrecionális bevételi intézkedésektől megtisztított, a kamatkiadásokat és a konjunkturális munkanélküliségi kiadásokat figyelmen kívül hagyva számított nemzeti finanszírozású kiadás.

(26) A program szerint az állami beruházások GDP-arányosan a 2023. évi 5,1 %-ról 2024-ben 3,7 %-ra csökkennek. Az alacsonyabb beruházási szint a nemzeti finanszírozású beruházások és az EU által finanszírozott beruházások visszaesését tükrözi.

(27) A konvergenciaprogram a 2027-ig tartó középtávú költségvetési pályát vázolja fel. A program a költségvetési hiány fokozatos csökkenését vetíti előre: 2025-ben a GDP 1,9 %-ára, 2026-ban 1,4 %-ára, 2027-ben pedig 0,9 %-ára. A költségvetési hiány tehát a tervek szerint a program időhorizontjában a GDP 3 %-a alatt marad. A program szerint a GDP-arányos államadósság a 2024 végi 66,7 %-ról 2027 végére várhatóan 56,3 %-ra mérséklődik.

(28) A monetáris, költségvetési és gazdaságfejlesztési politikák összehangolatlan módon reagáltak a közelmúltbeli gazdasági kihívásokra, gyengítve az átfogó szakpolitikai válasz hatékonyságát. A monetáris politika 2021-ben szigorodni kezdett, ám a költségvetési expanzió 2022 elejéig folytatódott. 2021 óta számos ideiglenes szakpolitikai intézkedést vezettek be, amelyek nem célzott módon kívánták megőrizni a háztartások vásárlóerejét ár- és kamatplafonok, valamint a költségvetést jelentősen megterhelő energiatámogatások révén. Az üzemanyagok és egyes alapvető élelmiszertermékek tekintetében árplafonokat vezettek be. Kamatplafonokat vezettek be a változó kamatozású jelzáloghitelekre, a kis- és középvállalkozásoknak nyújtott hitelekre, egyes diákhitelekre és a nagy bankbetétekre. Ezek többsége 2023-ban lejár. Ezen intézkedések költségei – a bevételek csökkenése és a magasabb közvetett adók révén – főként a vállalkozásokra és a pénzügyi ágazatra hárultak, és torzító hatásaik hozzájárultak a hazai termelés visszaeséséhez és az árplafonok által közvetlenül nem érintett termékek árának emelkedéséhez. Emellett akadályozták a kereslet új gazdasági környezethez való alkalmazkodását is. A gazdaságfejlesztési politikák támogatott hitelprogramok útján igyekeztek segíteni a vállalatokat a gazdasági sokkhatásokhoz való alkalmazkodásban. 2023 februárjában nagyszabású, támogatott, rögzített kamatozású hitelprogram indult az emelkedő energiaköltségekkel szembesülő vállalkozások megsegítésére. Az ár- és kamatplafonok, valamint a támogatott hitelek semlegesítették az infláció leszorítására irányuló monetáris politikai erőfeszítéseket, többek között azáltal, hogy visszafogták a központi bank eszközeinek hatékonyságát. Az Európai Központi Bank megállapította, hogy bizonyos szabályozási intézkedések – köztük a bankbetétekre vonatkozó kamatplafon – akadályozzák a hatékony monetáris politikát[26].

(29) A költségvetési tervezés és végrehajtás hiányosságai felerősítették a költségvetési politika expanzív jellegét, következésképpen szerepet játszottak Magyarország számos jelenlegi makrogazdasági kihívásának kialakulásában. 2016 óta az éves költségvetések igen korai elfogadása rontotta a makrogazdasági és költségvetési előrejelzések minőségét. A különböző költségvetési rugalmassági szabályok és a jelentős költségvetési tartalékok lehetővé tették a nagyobb diszkrecionális kiadásokat, ami még inkább prociklikussá tette a költségvetési politikát. Gyakran hoztak a költségvetési év végén eseti jellegű kiadási döntéseket, vagy azokat az év során kormányrendeletek útján, megfelelő parlamenti felügyelet és nyilvános konzultáció nélkül fogadták el, ezáltal csökkentve a költségvetés átláthatóságát. A nemzeti költségvetési keret nem akadályozta meg a magas költségvetési hiány kialakulását, ami a nemzeti költségvetési

[26] Az Európai Központi Bank véleménye (2023. április 26.) a Magyar Nemzeti Bank által kibocsátott diszkontkötvények átruházásának korlátozásáról és kamatplafon meghosszabbításáról, CON/2023/10 (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/hu/TXT/PDF/?uri=CELEX:52023AB0010&qid=1682527131068).

szabályok kialakításának hiányosságaira, köztük a prociklikus elemeket tartalmazó adósságszabályra, a középtávú költségvetési tervezés gyenge végrehajtására – amit a veszélyhelyzettel összefüggő rendkívüli intézkedések tovább súlyosbítottak – és a Költségvetési Tanács korlátozott szerepére és erőforrásaira vezethető vissza. A nemzeti Költségvetési Tanács megbízatása és erőforrásai korlátozottak, ezért a testület kevéssé hatékonyan tud szerepet vállalni a költségvetési kérdésekről folytatott nyilvános vitákban.

(30) Az elmúlt évtizedben Magyarországon erőteljesen emelkedtek a lakásárak, a lakáskínálat viszont korlátozott maradt. A közelmúltbeli áremelkedésekhez hozzájárultak a nem kellőképpen célzott otthonteremtési támogatási programok, amelyeket a lakással már rendelkező, magasabb jövedelmű háztartások is igénybe vehetnek. Hasonlóképpen nem célzottak a lakásépítési támogatások, beleértve a vissza nem térítendő támogatásokat, a támogatott kölcsönöket és az áfakedvezményeket.

(31) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2026-ig végrehajtandó, egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. Az (EU) 2021/241 rendelet 14. cikkének (6) bekezdésével összhangban Magyarország kifejezte azon szándékát, hogy 6 600 000 000 EUR összegig terjedő további hiteltámogatást igényeljen a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében. A 2026-ig rendelkezésre álló Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz ideiglenes jellege miatt elengedhetetlen, hogy gyorsan folytatódjon a terv végrehajtása. Ugyanilyen fontos, hogy Magyarország megfelelő igazgatási kapacitást biztosítson a tervben foglalt kötelezettségvállalások teljesítéséhez. Az új REPowerEU-fejezetnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervbe való gyors beillesztése lehetővé teszi további reformok és beruházások finanszírozását, hozzájárulva Magyarország stratégiai célkitűzéseinek megvalósításához az energiaügy és a zöld átállás területén. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv, valamint a terven túlmutató egyéb gazdaság- és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtásához változatlanul elengedhetetlen a helyi és regionális önkormányzatok, a szociális partnerek és más érdekelt felek szisztematikus és hatékony bevonása, és ezáltal a szakpolitikai stratégia iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása. Magyarország helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása – a 2022. decemberi késői elfogadás miatt – jelentős késésben van. A terv gyors és folyamatos végrehajtása megköveteli a bírói függetlenség megerősítésével és az Unió pénzügyi érdekeinek védelmével kapcsolatos 27 mérföldkő teljesítését. A terv szerinti kifizetésekre mindaddig nem kerülhet sor, amíg ezeket a mérföldköveket teljes mértékben és helyesen végre nem hajtják. A REPowerEU keretében Magyarország által igényelhető vissza nem térítendő támogatás összege 701,6 millió EUR. A REPowerEU keretében rendelkezésre álló vissza nem térítendő támogatást és további hitelt Magyarország energiával kapcsolatos beruházásokra kívánja felhasználni.

(32) A Bizottság 2022-ben Magyarország minden kohéziós politikai programozási dokumentumát jóváhagyta. A kohéziós politikai programoknak a REPowerEU-fejezettel kiegészült helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel együtt és azzal szinergiában történő gyors végrehajtása kulcsfontosságú a zöld és digitális átállás megvalósításához, a gazdasági és társadalmi reziliencia növeléséhez, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztéshez Magyarországon.

(33) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv által kezelt gazdasági és szociális kihívásokon felül Magyarország további kihívásokkal szembesül a szegénység, a munkaerőpiac, a szolgáltatási verseny és az energia kapcsán.

(34) Bár az elmúlt évtizedben javultak az általános szegénységi mutatók, egyes hátrányos helyzetű csoportok – például az alacsony jövedelmű háztartások, a gyermekek, a fogyatékossággal élő személyek, a romák és a távoli vidéki településeken élők – relatív helyzete romlott. A súlyos anyagi és szociális nélkülözésben élők aránya az egyik legmagasabb az EU-ban, és jelentős a régiók közötti szórás. Ez az arány különösen magas a gyermekek és a romák körében. A hátrányos helyzetű csoportok nehezen férnek hozzá a megfelelő szociális támogatáshoz, oktatáshoz, egészségügyi ellátáshoz és álláskeresési szolgáltatásokhoz. A szociális védőháló egyre gyengébb védelmet nyújt a stabil jövedelemmel nem rendelkező háztartásoknak. Az adórendszer aránytalanul nagy terhet ró az alacsonyabb jövedelmű munkavállalókra. Az alacsony jövedelmű háztartások fő jövedelemforrásai az elmúlt évtizedben nem tartottak lépést a megélhetési költségekkel. A minimumjövedelem megfelelősége az egyik legalacsonyabb az EU-ban. Az energia- és élelmiszerárak közelmúltbeli emelkedése aránytalanul nagy terhet ró az alacsony jövedelmű munkavállalókra, a támogatási intézkedések pedig többnyire nem célzottak. A szociális védelemre vonatkozó jogszabályok közelmúltbeli módosítása csökkentette az állam szociális ellátással kapcsolatos felelősségét.

(35) A foglalkoztatási ráta viszonylag magas, ennek ellenére egyes hátrányos helyzetű csoportok – például a romák, az alacsony iskolai végzettségű személyek, a gondozási feladatokat ellátó nők és a fogyatékossággal élő személyek – nehezen tudnak elhelyezkedni az elsődleges munkaerőpiacon az oktatás, a képzés, a szociális ellátórendszerek és az álláskeresőket támogató struktúrák hiányosságai miatt. Az alacsony iskolai végzettségű személyek, a romák és a fogyatékossággal élő személyek tekintetében a foglalkoztatásbeli különbségek továbbra is tartósan magasak. A fizetett munkát kereső nők egyötöde kiesik a munkaerőpiacról a gyermekek vagy fogyatékossággal élő eltartottak gondozásával kapcsolatos feladatok miatt. Az ellátások és az eredményes aktív munkaerőpiaci intézkedésekhez való hozzáférés a hátrányos helyzetű csoportok számára nem megfelelők. Az álláskeresési járadék időtartama három hónap, ezzel szemben az álláskeresés átlagos időtartama 2022-ben 16 hónap volt. Tíz regisztrált munkanélküli közül négy nem részesül ellátásban. Az átlagos regisztrációs időszak hosszú, ami az állami foglalkoztatási szolgálat kapacitásproblémáira utal. Az alacsony alapkészségekkel rendelkező álláskeresők aránya az országos átlag több mint kétszerese. A felnőttképzésben részt vevők aránya változatlanul alacsony, különösen az alacsony iskolai végzettségűek és a munkanélküliek körében.

(36) A társadalmi párbeszéd tekintetében Magyarország továbbra is a leggyengébben teljesítők között van az EU-ban, és az utóbbi időben még tovább romlott a helyzet. A fő háromoldalú szerv nem rendelkezik hivatalos jogi kerettel, és elsősorban a kormány információmegosztási platformjaként működik, ahol a minimálbér megállapításától eltekintve nem zajlik érdemi párbeszéd. Míg a tanárhiány egyre nagyobb kihívást jelent, új jogi rendelkezések révén korlátozták a pedagógusok kollektív fellépéshez való jogát, és kiterjesztették a munkáltatók azon lehetőségét, hogy visszamenőleges hatállyal elbocsáthassák azokat a pedagógusokat, akik polgári elégedetlenséget tanúsítva tiltakoznak a munkafeltételek ellen. Az érintett szakszervezetekkel folytatott érdemi párbeszéd nélkül bevezetett közelmúltbeli reformok negatívan befolyásolták a munkafeltételeket és gyengítették az egészségügyi dolgozók önképviseletét.

(37) Az állam közelmúltbeli piaci beavatkozásai gyengítették a jogbiztonságot. Ezek a beavatkozások jellemzően arra irányultak, hogy egyes piacokon elbizonytalanítsák vagy korlátozzák az uniós és a külföldi befektetéseket, gyakorlatilag lehetővé téve az

állami tulajdonú vállalatok vagy a kormányhoz szorosan kötődő magáncégek számára egyes vállalkozások felvásárlását. Mindez súlyosan érinti az egységes piac és a jogállamiság alapelveit[27], és korlátozza a fenntartható gazdasági növekedés lehetőségeit. Egyes vállalatok és iparágak például hátrányos megkülönböztetésben részesülnek testre szabott adók, árplafonok és szabályozások révén, amelyek rövid határidővel és előzetes konzultáció nélkül kerültek bevezetésre. 2020 óta a kormány a veszélyhelyzetben biztosított rendkívüli hatáskörét kihasználva is bevezetett ilyen intézkedéseket. Az ágazatspecifikus adókból jelentős költségvetési bevételek származnak. A kormány például a közelmúltban közigazgatási árplafonokat és 90 %-os nyereségadót vetett ki a cement és a kerámia építőanyagok gyártására. Ezek olyan iparágak, amelyekben magas a külföldi tulajdon aránya. 2022 decemberében a kormány hirtelen megemelte a biztosítók és a gyógyszeripari vállalatok adóterheit. A bankokat terhelően kamatlábplafont vezettek be a változó kamatozású jelzáloghitelekre, ami hitelnyújtási képességükre és nyereségességükre is kihat. Szelektív és önkényes közigazgatási ellenőrzések, bírságok és az engedélykiadás elmulasztása révén indokolatlan nyomást gyakoroltak bizonyos vállalkozásokra, különösen a kiskereskedelem és a közlekedés terén. Úgy tűnik, hogy a hatóságok önkényes intézkedéseivel szemben nem áll rendelkezésre hatékony jogorvoslat. A kiskereskedelmi ágazat továbbra is ki van téve a kiszámíthatatlan szabályozásnak. A 400 négyzetméternél nagyobb üzletek létesítésének vagy megváltoztatásának engedélyezési feltételei nem tűnnek átláthatónak, és a bírósági felülvizsgálat rendelkezésre állása kérdéses. A kiskereskedelmi adó aránytalanul nagy terhet ró a magyarországi székhellyel nem rendelkező nagyobb vállalkozásokra. A kormány gyakran él azzal a hatáskörével, hogy mentesítsen bizonyos tranzakciókat az összefonódás-ellenőrzés alól. Az ilyen ügyleteknek a gazdaságra, a versenyre és az egységes piacra gyakorolt hatásáról nem készül értékelés. E mentességek kritériumai nincsenek átlátható módon meghatározva, és nem létezik hivatalos eljárás e kritériumok vagy maga a döntés megtámadására. Az ilyen beavatkozások eredményeként a külföldi tulajdon kárára megnőtt az állami vagy állambarát belföldi tulajdon a banki, a távközlési, a közüzemi, a média-, valamint a televíziós és rádiós szolgáltatások terén. A kormánytagok bejelentései alapján hasonló ügyletekre lehet számítani a biztosítási, a kiskereskedelmi és a közlekedési ágazatban, különösen a Budapest Airport tekintetében. A külföldi tőke és know-how jelenlétének visszaszorulása – különösen a nagy hozzáadott értéket képviselő iparágakban, például a banki ágazatban és a távközlésben – azzal a veszéllyel jár, hogy korlátozza Magyarország lehetőségeit a termelékenység növekedése és az innováció terén.

(38) Magyarország energiaszerkezete az olajon és a gázon alapul, amelyek mindegyike a teljes energiafelhasználás mintegy egyharmadát teszi ki. A nukleáris energia és a megújuló energiaforrások részaránya 15 %, illetve körülbelül 14 % körül van. Magyarország továbbra is nagymértékben támaszkodik Oroszországra mind a fosszilis tüzelőanyagok, mind a nukleáris energia tekintetében, és az orosz függőségtől való elmozdulásra irányuló erőfeszítések mérsékeltek. A hazai gázfogyasztás háromnegyedét az Oroszországból származó behozatal fedezi. 2021-ben Magyarország hosszú távú gázellátási megállapodást írt alá a Gazprommal, és 2023 áprilisában újratárgyalta azt, lehetővé téve a többletbehozatalt. Az orosz fosszilis tüzelőanyagoktól való függőség csökkentéséhez további jelentős intézkedésekre, különösen a szomszédos országokkal való együttműködés megerősítésére lesz

[27] Lásd: COM(2020) 580 final, 1. o.

szükség, szükség esetén az infrastruktúra területén is, hogy biztosított legyen az alternatív fosszilistüzelőanyag-forrásokhoz való hozzáférés. A villamosítás és az energiaigényes iparágakba történő tervezett beruházás növelni fogja a villamosenergia-termelés iránti igényt. Annak ellenére, hogy az elmúlt években jelentősen bővült a napenergia-kapacitás, a megújulóenergia-kapacitás aránya uniós viszonylatban még mindig a legalacsonyabbak között van. A szélerőműparkok telepítése leállt, és várhatóan a jogszabályi korlátozások megszüntetését követően indul majd újra. A geotermikus energia kihasználtsága alacsony. A gyakran változó szabályozási környezet számos kihívás elé állítja a megújulóenergia-fejlesztést. Emellett a villamosenergia-hálózat kapacitási korlátai jelentős szűk keresztmetszetet teremtenek a megújuló energiaforrások hálózatra kapcsolása tekintetében, míg a keresleti és kínálati oldalon a rugalmas megoldások hiánya és a tudatos fogyasztói magatartás korlátozottsága komoly akadályt gördít a tiszta megújulóenergia-termelés fejlesztése elé. Az uniós kiegyenlítő piacba való nem teljesen megfelelő integráció szintén elszalasztott lehetőség arra, hogy optimalizálják a hálózatot a megújulóenergia-kapacitás bővítése céljából.

(39) Magyarország számottevő energiahatékonysági potenciállal rendelkezik, különösen a lakóépületek tekintetében. Magyarország földgázfogyasztása a 2022 augusztusa és 2023 márciusa közötti időszakban – a 15 %-os csökkentési célt meghaladva – 20 %-kal csökkent az előző öt év azonos időszakainak átlagos gázfogyasztásához képest, többek között a közszféra intézkedései és a háztartások energiafogyasztására alkalmazott árplafonrendszer módosítása miatt. A Bizottság arra ösztönzi Magyarországot, hogy 2024. március 31-ig folytassa a gázkereslet ideiglenes csökkentésére irányuló erőfeszítéseit[28]. E közelmúltbeli változások ellenére azonban a hatósági energiaárak megállapítása továbbra sem teszi lehetővé az árjelzések megfelelő működését, és nem ösztönzi kellőképpen az energiamegtakarítást. Az árplafonokat egységesen alkalmazzák valamennyi háztartásra. A magas jövedelmű háztartások szintén részesülnek a támogatott hatósági árak előnyeiből, míg az alacsony jövedelmű családok otthona gyakran kevésbé energiahatékony. Az alacsony jövedelmű háztartásokra irányuló célzott programok hatékonyabban támogatnák mind a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartásokat, mind az energiamegtakarítást.

(40) A zöld átállás szempontjából kulcsfontosságú ágazatok és foglalkozások – többek között a nettó zéró technológiák gyártása, bevezetése és karbantartása – terén jelentkező munkaerő- és szakemberhiány miatt kialakuló szűk keresztmetszetek hátráltatják a klímasemleges gazdaságra való átállást. A szakemberhiány csökkentéséhez, valamint a munkaerőpiaci integráció és a munkaerő-átcsoportosítás előmozdításához elengedhetetlenek a változó munkaerőpiaci igényekhez igazodó, magas színvonalú oktatási és képzési rendszerek, valamint a célzott továbbképzési és átképzési intézkedések. A kiaknázatlan munkaerő-kínálat hasznosítása érdekében ezeknek az intézkedéseknek hozzáférhetőknek kell lenniük, különösen a zöld átállás által leginkább érintett egyének, ágazatok és régiók számára. 2022-ben Magyarországon 31 olyan foglalkozást illetően számoltak be munkaerőhiányról, amelyek a zöld átálláshoz kapcsolódó speciális készségeket vagy ismereteket igényelnek. Ugyanakkor az energiaigényes iparágakban jelentősen csökkent a munkavállalók képzésben való részvétele, és ez az arány mostanra az uniós átlag alá süllyedt.

[28] A Tanács (EU) 2022/1369 rendelete.

(41) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi konvergenciaprogramot, és véleményét[29] az alábbi 1. ajánlás tükrözi.

(42) A Bizottság által elvégzett részletes vizsgálat és ezen értékelés fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi nemzeti reformprogramot és a 2023. évi konvergenciaprogramot. A Tanácsnak az 1176/2011/EU rendelet 6. cikke szerinti ajánlásait az alábbi 1. ajánlás tükrözi. Az 1. ajánlásban említett szakpolitikai intézkedések hozzájárulnak a rendkívül erős árnyomással, valamint a külső és kormányzati finanszírozási igényekkel kapcsolatos sebezhetőségek kezeléséhez. A 2. és a 4. ajánlás hozzájárul az 1. ajánlás teljesítéséhez,

AJÁNLJA, hogy Magyarország 2023-ban és 2024-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023 végére szüntesse meg a hatályban lévő energiatámogatási intézkedéseket, és a kapcsolódó megtakarításokat fordítsa az államháztartási hiány csökkentésére. Amennyiben az energiaárak újbóli emelkedése támogatási intézkedéseket tesz szükségessé, biztosítsa, hogy ezek célzottan a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartások és vállalkozások védelmére irányuljanak, költségvetési szempontból megfizethetők legyenek, és megőrizzék az energiamegtakarításra irányuló ösztönzőket.

   Biztosítson prudens költségvetési politikát, különösen azáltal, hogy a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások nominális növekedését 2024-ben legfeljebb 4,4 %-ra korlátozza.

   Őrizze meg a nemzeti finanszírozású közberuházások szintjét, és biztosítsa a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből származó vissza nem térítendő támogatások és más uniós források hatékony felhasználását, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása érdekében. A prudens középtávú költségvetési pozíció elérése érdekében a 2024 utáni időszakban is folytasson a fokozatos és fenntartható konszolidációra irányuló középtávú költségvetési stratégiát, és azt ötvözze a magasabb fenntartható növekedést elősegítő beruházásokkal és reformokkal.

   A makrogazdasági politikák hatékony koordinációja és egyértelmű meghatározása révén biztosítsa a költségvetési és a külső fenntarthatóságot. Fokozatosan szüntesse meg az ár- és kamatplafonokat a torzító hatások csökkentése és a monetáris transzmissziós mechanizmus zökkenőmentes működésének megkönnyítése érdekében. A lakástámogatási intézkedéseket tegye célzottá az alacsony jövedelmű háztartások javára. Erősítse meg a középtávú költségvetési keretet, hangolja össze az éves költségvetések elkészítését a költségvetési évvel, és korlátozza a mérlegelési jogkört az éves költségvetések végrehajtása során.

2. Sürgősen teljesítse a bírói függetlenség megerősítésével és az Unió pénzügyi érdekeinek védelmével kapcsolatos mérföldköveket és célokat annak érdekében, hogy lehetővé váljon a helyreállítási és rezilienciaépítési terv gyors és folyamatos végrehajtása. Haladéktalanul véglegesítse a REPowerEU-fejezetet, hogy mielőbb megkezdődhessen annak végrehajtása. Folytassa a kohéziós politikai programok gyors végrehajtását, közvetlenül kiegészítve a helyreállítási és rezilienciaépítési tervet, illetve szinergiát teremtve azzal.

[29] Az 1466/97/EK tanácsi rendelet 5. cikkének (2) bekezdése és 9. cikkének (2) bekezdése alapján.

3. Javítsa a szociális ellátórendszer, többek között a munkanélküli ellátás megfelelőségét. Javítsa az eredményes aktív munkaerőpiaci intézkedések hozzáférhetőségét, különös tekintettel a leghátrányosabb helyzetű csoportok továbbképzési lehetőségeire, és biztosítsa az eredményes társadalmi párbeszédet. Javítsa a szabályozási keretet és a szolgáltatási versenyt azáltal, hogy kerüli a szelektív adminisztratív beavatkozásokat és az egyes vállalkozások számára indokolatlanul előnyös vagy hátrányos, testre szabott jogszabályok alkalmazását, szisztematikusan versenyjogi ellenőrzésnek veti alá az üzleti tranzakciókat, valamint a feltétlenül szükséges mértékre csökkenti a veszélyhelyzeti intézkedések alkalmazását, összhangban az egységes piac és a jogállamiság alapelveivel.

4. Csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való általános függőséget azáltal, hogy felgyorsítja a megújuló energiaforrások – többek között a szélenergia, a geotermikus energia és a fenntartható biometán – elterjedését, különösen az engedélyezési eljárások észszerűsítése révén, de a környezeti hatásvizsgálatok rendszeres elvégzése mellett, valamint a támogató és kiszámítható szabályozási környezet megteremtése révén Fokozatosan szüntesse meg a fosszilis tüzelőanyagok támogatását. Reformálja meg a kiegyenlítő szabályozási energia piacára vonatkozó szabályokat és díjszabást, lehetővé téve a költségmegtérülést és a hálózat optimális kihasználását, és szükség esetén korszerűsítse a villamosenergia-infrastruktúrát, beleértve a hálózati és tárolókapacitásokat is. Diverzifikálja a fosszilis tüzelőanyagok behozatalát az Oroszországtól való függőség lényeges csökkentése érdekében, többek között a más tagállamokkal való együttműködés megerősítése révén, szükség esetén az infrastruktúra területén is. Javítsa az energiahatékonyságot, különösen az épületek tekintetében, valamint tegyen további erőfeszítéseket a teljes gázfogyasztás csökkentése érdekében. Igazítsa ki a szabályozott energiaárak jelenlegi rendszerét az energiamegtakarítás ösztönzése érdekében, ugyanakkor nyújtson célzott támogatást az alacsony jövedelmű háztartásoknak. Fokozza a zöld átálláshoz szükséges készségek biztosítására és megszerzésére irányuló szakpolitikai erőfeszítéseket.

Kelt Brüsszelben, -án/-én.

a Tanács részéről
az elnök